

Професійне спрямування тематики проєктних завдань, впровадження елементів STEM-освіти підвищує рівень мотивації пізнавальної діяльності здобувачів освіти – майбутніх кваліфікованих робітників.

Окрім цього, за допомогою методу проєктів та інших форм, методів і прийомів інтерактивних технологій здобувачі освіти навчаються:

- аналізувати навчальну інформацію, творчо підходити до засвоєння навчального матеріалу;
- формувати власну думку, правильно її висловлювати, доводити власну позицію, аргументувати й дискутувати;
- слухати іншу людину, поважати альтернативну думку;
- моделювати різні соціальні ситуації, збагачувати власний соціальний досвід через включення в різні життєві ситуації;

- будувати конструктивні стосунки у групі, уникати конфліктів, розв'язувати їх, шукати компроміси, прагнути діалогу та консенсусу.

Підприємства сьогодні потребують робітників, які мають не лише високий рівень професійних компетентностей, а й здатність ефективно взаємодіяти у професійному середовищі, спрямованість на досягнення високих професійних стандартів, на постійний професійний розвиток. Тому надзвичайно важливим завданням, яке наразі стоїть перед професійною (професійно-технічною) освітою, є підготовка конкурентоздатних кваліфікованих робітників, спрямованих на професійну успішність. Складником такої успішності є наявність у фахівців «soft skills» (м'яких навичок) – навичок особистої ефективності, стресостійкості, тайм-менеджменту, групової взаємодії, цілепокладання, прийняття рішень, розв'язання проблем, критичного мислення, креативності, інноваційності, ефективного лідерства.

Навички, яких набувають здобувачі освіти на уроках біології та географії з компетентнісним підходом, реалізованим викладачем Стариченко В. М., найдоцільніші до м'яких навичок «soft skills».

«Освіта має перетворитися на ефективний важіль економіки знань, на інноваційне середовище, в якому учні й студенти отримують навички і вміння самостійно оволодівати знаннями протягом життя та застосовувати ці знання в практичній діяльності»

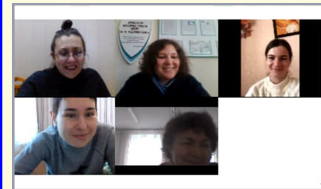
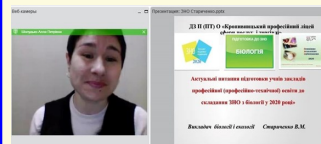
(Із Концепції розвитку освіти України на період 2015-2025 роки).

Компетентнісний підхід на уроках біології та географії, який реалізує викладач, дає свої результати.

Учні Вікторії Миколаївни – активні учасники інтерактивних конкурсів та олімпіад: інтернет-олімпіади «На урок», Міжнародної природознавчої гри «Геліантус». У VI міському бізнес-турнірі «Стратегія фірми. Корпоратив-2020» учениця Солоднікова Єлизавета посіла II місце і вийшла у фінал турніру, у 2021 році стала фіналістом VII Міського бізнес-турніру «Стратегія фірми. Кропивницький-2021».

Активний учасник міських, обласних та Всеукраїнських методичних заходів – фактор, що свідчить про те, що викладач не тільки підвищує власний рівень педагогічної та професійної компетентності, а й завжди готова поділитися досвідом роботи з колегами-педагогами. Так, протягом останніх 3-х років Стариченко В. М. ділилася досвідом роботи, будучи спікером:

- міського освітнього хабу «Форум сучасних викладачів освіти 3.0»;
- обласного семінару викладачів географії, хімії, біології і екології «Природничі науки у світі майбутнього. Дієві освітні інструменти» з проблеми: «Використання редактора Word.pro та ресурсу Learnis під час викладання географії»;
- обласних вебінарів «Актуальні питання підготовки учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти до складання ЗНО з біології» (у 2020, 2021, 2022 роках);
- обласного всеобуча «Професійне зростання педпрацівників – ознака продуктивної праці голів методичних комісій»;

тання педпрацівників – ознака продуктивної праці голів методичних комісій»;

- засідання обласного клубу творчого педагога «Молодь орієнтується на майбутнє»;

- обласної школи молодих викладачів, які викладають предмети загальної середньої освіти у ЗП(ПТ)О, з проблеми «Проектування та проведення уроку в умовах дистанційного навчання»;

- регіональної конференції для шкільних педагогів mini-EdCamp-Pervozvanivka за темою «Проектна діяльність. Електронні ресурси в організації навчання. Інклюзивне навчання»;

- Всеукраїнського конкурсу фахової майстерності «Геліантус-учитель – 2020»;

- Всеукраїнського вебінару «Професійна мобільність педагогів в умовах дистанційного навчання» (НМК ПТО у Кіровоградській області);

- Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції «Сучасні освітні середовища і проблеми професійної самореалізації педагогів», проведеної ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»; стаття «Інноваційні технології модернізації освітнього середовища при формуванні географічних компетентностей здобувачів освіти» розміщена в збірнику матеріалів конференції;

- Всеукраїнського вебінару «Використання сучасних освітніх інструментів під час підготовки до ЗНО» (НМК ПТО у Запорізькій області).

Вікторія Миколаївна входить до складу обласної творчої групи з розробки завдань з професійним спрямуванням з предметів «Біологія і екологія», «Географія».

За підсумками обласного конкурсу «Педагогічний кейс уроків дистанційного навчання з предметів природничо-математичної підготовки у закладах професійної (професійно-технічної) освіти» у номінації «Географія» Стариченко В. М. нагороджена Диплом I ступеня (2021 рік).

Подяка Управління освіти міської ради м. Кропивницького – тренеру «Літньої школи бізнес-лідерства - 2018»; Грамота ДЗП(ПТ)О «Кропивницький професійний ліцей сфери послуг і торгівлі» за високий професіоналізм, плідну педагогічну діяльність, вагомий внесок у розвиток освітньої галузі, наслідки роботи у 2020-2021 навчальному році; Грамота Департаменту освіти і науки Кіровоградської обласної адміністрації за вагомий внесок у розвиток освітньої галузі у 2021 році – такими нагородами відзначено педагогічну діяльність викладача біології та географії Стариченко Вікторію Миколаївну.

Досвід розглянутий на засіданні педагогічної ради ДЗП(ПТ)О «Кропивницький професійний ліцей сфери послуг і торгівлі» (протокол від 23.03.2022р. № 12) і узагальнений методистом Ткачук Н. В.

ДЗП(ПТ)О «Кропивницький професійний ліцей сфери послуг і торгівлі»

Компетентнісний підхід на уроках біології та географії як засіб підвищення якості освітнього процесу

**З досвіду роботи викладача біології та географії
СТАРИЧЕНКО
ВІКТОРІЇ МИКОЛАЇВНИ**

**м. Кропивницький
2022**

«Напханий знаннями студент, але той, що не вміє їх використовувати, насадує фаршировану рибу, яка не може плавати»

А. Л. Минц (академік)

Критично мисляча людина завжди ставить запитання: що це таке? що я про це знаю? навіщо це мені потрібно? що я дізнався? що я з цим буду робити? де я це зможу застосувати?

Такі ж запитання все частіше лунають із вуст сучасних здобувачів освіти - майбутніх кваліфікованих робітників.

А це означає, що «застарілі способи організації діяльності та освіти, засновані на продуктивності й повторенні, відмирають» (Ф. Лалу).

«Неможливо змінити стан речей, борючись із оточуючою реальністю. Для цього потрібна нова модель, яка зробить існуючу застарілою» (Б. Фуллер).

Саме такою новою моделлю і є компетентнісне навчання – навчання, яке орієнтоване на розвиток особистості, її культури мислення, аналітичної рефлексії, самостійності і відповідальності за прийняті рішення. Результатом навчання мають стати не окремі знання, а набута сума компетентностей, які дозволяють організувати діяльність на високому рівні.

Компетентнісне навчання спрямовується на соціалізацію та ефективну професійну діяльність кваліфікованого робітника. На основі здобутих та розвинутих компетентностей він здійснює ефективну професійну діяльність, взаємодіє з оточуючим світом, не тільки адаптується

до суспільства, але й активно бере участь у його процесах, впливає на самого себе і свої життєві обставини.

Стариченко Вікторія Миколаївна, викладач біології та географії, спеціаліст вищої категорії, «старший викладач», для реалізації компетентнісного навчання обрала два найголовніші напрямки педагогічної діяльності – це використання:

- інтерактивних форм і методів навчання;
- цифрових ресурсів.

Інтерактивні

форми і методи навчання спрямовані головним чином не на повідомлення здобувачам освіти готових знань, їх запам'ятовування та відтворення, а на організацію самостійного одержання знань, засвоєння вмінь і навичок у процесі активної пізнавальної і практичної діяльності.

«Компетентнісний підхід на уроках біології та географії тільки у вигляді поєднання інтерактивних форм, методів і прийомів навчання з цифровими ресурсами стане засобом підвищення якості освітнього процесу», – так вважає викладач.

Таблиця 1. Поєднання інтерактивних форм, методів та прийомів навчання з цифровими ресурсами на різних етапах уроків біології та географії

Основні етапи уроків	Форми, методи, прийоми навчання	Цифрові ресурси
Актуалізація опорних знань	Індивідуальні: метод проекту. Групові: метод проекту, «Діаграма Вена». Фронтальні: метод словесний, опитування, спостереження; прийоми: «Асоціативний куш», «Мозковий штурм», «Вірю – не вірю», «Незакінчені речення», «Мікрофон»	Padlet Wizer.me Wordart.com LearningApps Youtube канал Google-сайт Coggle.it QR-коди «На урок» тести
Вивчення нового матеріалу. Формування знань	Індивідуальні: метод синтезу, аналізу – порівняльна таблиця, заповнення ментальних карт та граф-схем. Групові: метод проекту, лабораторний метод, прийоми: «Шпартгалки». Фронтальні: метод аналізу, пояснення, лекція, навчальний та демонстраційний експеримент; прийоми: «Мозковий штурм», «Аналогія», «Навчаючись – учусь», «Експертна оцінка»	wordart.com Padlet Youtube канал Google-сайт QR-коди
Засвоєння нових знань. Формування вмінь	Індивідуальні: метод синтезу – порівняльна таблиця, заповнення ментальних карт та граф-схем; прийоми: «Власні приклади», «Виділення головного», лабораторний експеримент. Групові: метод проекту, метод розв'язування задач. Фронтальні – метод аналізу, опитування, спостереження; прийоми: «Знайди помилку», «Аукціон», «Тести», «Кросворд»	Wizer.me. Canva LearningApps Learnis QR-коди Padlet Youtube канал
Підведення підсумків	Фронтальні – методи: бесіда, прийоми: «Продовжіть речення», вправи «Вірю – не вірю»; мінідиспути, прийоми: «Мікрофон», «Сенкан».	Padlet, QR-коди

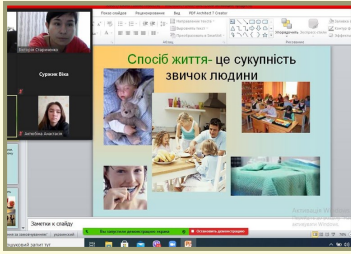
Цифрові технології здатні забезпечити індивідуалізацію навчання, адаптацію до здібностей, можливостей і інтересів здобувачів освіти, розвиток їх самостійності і творчості, доступ до нових джерел інформації, використання комп'ютерного моделювання досліджуваних процесів і об'єктів в природі. А викладач тепер не просто передає знання, а є модератором, помічником, щоб навчити учнів самостійно здобувати та опрацьовувати інформацію. Використання цифрових технологій створює ефективнішу роботу в аудиторії і особливо полегшує діяльнісний процес в період дистанційного навчання.

Працюючи з Google-сайтом викладача <https://sites.google.com/view/vstarichenko>, здобувачі освіти мають можливість ознайомитись з усією необхідною інформацією при підготовці до уроку, користуючись презентаціями, переглядати відеоролики, користуватись посиланнями на різні джерела, виконати тестові завдання.

Віртуальна стіна Padlet є гарним майданчиком для розміщення необхід-

ного матеріалу. При підготовці до уроків викладач часто використовує цей сервіс як дорожню карту, наприклад: віртуальна дошка уроку з теми «Місце Австралії у світі та регіоні. Природно-ресурсний потенціал. Населення» <https://padlet.com/starichenkovika/m3rkkv7ci79xzg68>.

Сервіс Wizer.me. дозволяє створювати інтерактивні робочі аркуші, які можна використовувати для домашніх робіт, роботи в класі, як індивідуальної так і групової, а також під час дистанційного навчання.

Часто використовується модель «перевернутого навчання» як дієвий метод для реалізації потенціалу сучасних інформаційних технологій у процесі навчання.

В цифровому суспільстві освіта протікає в умовах цифрового освітнього середовища, метою якого є розвиток цифрової компетентності особистості – однієї із затребуваних компетентностей уже сьогодишнього ринку праці та майбутнього.

Вікторія Миколаївна активно застосовує метод проєктів як ефективний засіб формування предметної та ключових компетентностей здобувачів освіти.

Таблиця 2. Орієнтовна класифікація

Вид проєкту	Приклад	Результат	Цифрові ресурси
Створення газети, стіннівки, кроссворда, комікса, колажа тощо	Створити колаж «Принципи здорового способу життя»	Газета, стіннівка	Puzzle-cup.com, Canva
Створення буклету, постеру, бук-трейлера, скрайбінг	Проект «Скринінг-програми для новонароджених»	Відео скрайбінг	Sparkol VideoScribe
Навчальний проєкт	«Складання характеристики виду за видовими критеріями»	Презентація проєкту	Power Point, YouTube
Дизайн, інтер'єр кабінету, кімнати, робочого місця	«Створення оптимального робочого місця перукаря»	Презентація моделі інтер'єру	Pow-Toon, Sweet Home 3D
Відеофільм, мультфільм, комп'ютерна презентація	«Особиста програма зміцнення здоров'я», «Клонування організмів»	Відеоролик, презентація	YouTube, Genial.ly, Paint Kards,
Розробка ігор, вікторин, цікавих хвилюнок, квестів	Навчальна гра: «Кухні країн Європи»	Презентація гри, вікторини, проведення квесту	Kahoot. It, Quizizz.com, Physicus
Дослідницький: вивчення походження кави та її географія; дослідження використання кави у перукарському мистецтві: фарбування волосся, створення прикрас для волосся з кави; догляд за шкірою рук кавовими скрабами; дослідження способів заварювання кави	«Цікавий світ кави»	Презентація проєкту	Power-Point, KineMaster